

LUNDS
UNIVERSITET

Historiska Institutionen

HIS 203

Seminarieledare: Lars Edgren

Handledare: Maria Småberg

Seminariedatum: 2007-06-04, 10.15, Blå rummet

En diskursanalytisk studie om Israel-Palestina konflikten

En studie om sexdagarskriget och intifadan utifrån Dagens Nyheter

Författare: Danijela Tepic

FÖRORD

Israel-Palestina konflikten är en av de mest debatterade konflikterna i massmedia. Konflikten bevakas världen över och har varit studieobjekt för många forskare. I denna uppsats undersöks framställandet av sexdagarskriget 1967 och intifadans inledningsfas 1987 i Dagens Nyheter. Materialet analyseras utifrån Norman Faircloughs tredimensionella modell som sedan placeras i en större samhällig kontext. Björn Hettnes modell om världsordningen har använts för att få ett större samhälligt perspektiv. I uppsatsen redogörs för den kritiska diskursanalysen och den tredimensionella modellen. Därefter är uppgiften att identifiera diskurser i Dagens Nyheter kring Israel-Palestina konflikten, samt undersöka hur de förhåller sig till varandra. Frågan är om det finns vissa dominerande diskurser kring denna konflikt och hur man kan betrakta detta utifrån ett större perspektiv.

Nyckelord: Kritisk diskursanalys, Israel-Palestina konflikten (sexdagarskriget 1967 och intifadans inledningsfas 1987), Dagens Nyheter, Världsordning, Svensk mellanösterpolitik.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING	4
1.2	DISKURS OCH MASSMEDIA	5
1.3	KÄLLMATERIAL OCH AVGRÄNSNINGAR	6
1.4	FORSKNINGSLÄGE	6
1.5	DISPOSITION	9
2	HISTORISKT BAKGRUND	10
2.1	KONFLIKTEN I ETT STÖRRE SAMMANHANG	10
2.2	SEXDAGARSKRIGET 1967	11
2.4	INTIFADAN - FOLKLIKT PALESTINSKT UPPROR 1987	12
3	DISKURSANALYS	13
3.1	FAIRCLOUGHS KRITISKA DISKURSANALYS	14
3.1.1	FÖRSTA ANALYSNIVÅN – TEXTEN	14
3.1.2	ANDRA ANALYSNIVÅN – DISKURSIV PRAKTIK	14
3.1.3	TREDJE ANALYSNIVÅN – SOCIOKULTURELL PRAKTIK	15
3.2	SOCIOKULTURELL PRAKTIK I EN STÖRRE KONTEXT	16
3.2.1	VÄRLDSORDNINGEN	16
4	ANALYS	19
4.1	ANALYS FÖR ÅR 1967	19
4.1.1	TEXT 1967	19
4.1.2	DISKURSIV PRAKTIK 1967	21
4.1.3	SOCIOKULTURELL PRAKTIK 1967	22
4.1.4	SLUTSATS 1967	23
4.2	ANALYS FÖR ÅR 1987	24
4.2.1	TEXT 1987	24
4.2.2	DISKURSIV PRAKTIK 1987	25

4.2.3	SOCIOKULTURELL PRAKTIK 1987	27
4.2.4	SLUTSATS 1987	28
5	SLUTDISKUSSION	30
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	33

1 INLEDNING

Israel-Palestina konflikten kan förenklat sägas handla om en territoriell tvist mellan judar och palestinier. Denna konflikt har med tiden trappats upp både mellan staten Israel och kringliggande arabiska stater, men även mellan de internationella stater vilka stödde olika sidor i konflikten. Mellanösterns politik har under senare decennier präglats av konflikten, som uppmärksammats världen över och varit mål för flertalet forskarstudier där den studerats ur olika perspektiv. Men allmänhetens främsta källa till informationen kring denna konflikt är massmedia. Medierna har en central roll i människans vardag och påverkar hennes världsuppfattning. Det är av denna anledning jag har valt att undersöka hur den svenska dagspressen framställer Israel-Palestina konflikten. Tanken var från början att analysera fyra tidningar med olika politiska inriktningar, dock var källmaterialet allt för omfattande för att bearbetas under den korta tiden som fanns till hands. På grund av det omfattande materialet har jag valt att analysera konflikten utifrån den största svenska morgontidningen, Dagens Nyheter. Mitt intresse ligger inte i att utforska artiklarnas sanningshalt kring konflikten. Artiklarna är redan skrivna och allmänheten har redan konsumerat denna text och bildat sig en uppfattning kring konflikten. Det är, enligt min mening, mycket mer intressant att undersöka själva framställandet av konflikten i Dagens Nyheter. Därför har jag valt att analysera artiklarna med hjälp av den kritiska diskursanalysen. Med hjälp av denna analysmetod har jag möjlighet att utföra en grundlig textanalys som tar fast på textens egenskaper, under vilken påverkan texten producerats, samt hur den konsumerats. Denna analysmetod nöjer sig dock inte enbart med textanalys, utan synliggör resultatet utifrån ett större samhälligt perspektiv.

1.1 Syfte och problemformulering

Syftet med uppsatsen är att analysera hur Dagens Nyheter skildrar två händelser under Israel-Palestina konflikten, sexdagarskriget 1967 och intifadans inledningsfas 1987. Material skall analyseras med hjälp av den kritiska diskursanalysen, närmare bestämt utifrån Norman Faircloughs tredimensionella modell. Därefter skall följande frågeställning besvaras:

- Vilken/vilka diskurser förekommer i DN:s artiklar berörande sexdagarskriget 1967 och intifadans inledningsfas 1987?
- Vilken är den dominerande diskursen för de respektive händelserna och hur förhåller sig diskurserna till varandra inom vardera händelse?
- Förekommer någon diskursiv förändring för respektive händelse i DN:s artiklar?

- Ämnar de identifierade diskurserna för respektive händelse att upprätthålla den rådande dominansen eller transformeras diskurserna och bidrar till förändring?
- Konstrueras en bild kring Israel-Palestina konflikten i DN:s artiklar och hur påverkar detta konsumenten?

1.2 Diskurs och massmedia

I boken, *Massmedia. En bok om press, radio och TV*, betonar Stig Hadenius och Lennart Weibull, professorer i journalistisk respektive massmedieforskning, att massmedierna har en kraftfull ställning i det svenska samhället och påverkar opinionsbildningen samt människas omvärldsorientering.¹ I jämförelse med andra länder är tidningsmarknaden relativt omfattande i Sverige. Det finns många olika typer av tidningar i landet och alla sociala grupper läser dagstidningen regelbundet.² Just därför är det motiverande att undersöka hur Israel-Palestina konflikten skildras i svensk dagspress.

I *Journalistik – analys. En introduktion*, skriver Britt Hultén, journalistiskforskare, att ”texten är en bild av verkligheten och inte själva verkligheten.”³ Det är just denna bild av Israel-Palestina konflikten i Dagens Nyheter som kommer att analyseras i uppsatsen. Uppsatsens syfte är därmed inte att utröna sanningshalten i det som skrivs om konflikten, utan att analysera diskursen kring det som har skrivits och kommit ut till allmänheten.

Vad är då en diskurs? Man kan övergripande säga att begreppet diskurs syftar till en reglerad samtalsordning,⁴ och i begreppet ingår idén om att språket är format i olika mönster. Dessa strukturerade mönster avgör vårt agerande och drar gränser för vad som är acceptabelt i ett socialt sammanhang.⁵ När man studerar diskurser måste man reflektera över det som skrivs, samt hur det skrivs. Regler för vad som är godtagbart i ett visst sammanhang är styrt av diskursens ordning. Diskurser påverkar vår verklighetsuppfattning och vårt förhållningssätt till verkligheten.⁶ Genom exempelvis massmedierna kan olika världsbilder konstrueras och påverka människans förhållningssätt till eventuella händelser. Medierna har förmågan att genom språket påverka publikens tankar, känslor och handlingar.⁷ Därför är det motiverande

1 Stig Hadenius & Lennart Weibull, *Massmedier. En bok om press, radio och TV*, Falun, 2003, 11.

2 Hadenius & Weibull, 2003, 72.

3 Hultén Britt, *Journalistik—analys. En introduktion*, Lund, 2000, 105.

4 Mats Börjesson, *Diskurser och konstruktioner. En sort metodbok*, Lund, 2003, 19.

5 Marianne Winther Jørgensen & Louise Phillips, *Diskursanalys som teori och metod*, Lund, 1999, 7.

6 Börjesson, 2003, 19-21.

7 Lars Nord & Jesper Strömbäck, *Medierna och demokrati*, Studentlitteratur, Lund, 2004, 320.

att undersöka diskursen just kring en sådan internationell komplicerad tvist som Israel-Palestina konflikten.

1.3 Källmaterial och avgränsningar

Eftersom den diskursanalytiska studien fokuserar på ovannämnda problemformuleringar är det ej nödvändigt med en undersökning omfattande ett flertal tidningar eller tidningar med olika partipolitiska åsikter. Källmaterialet begränsades till att omfatta enbart Dagens Nyheter. Anledningen till denna avgränsning baseras på det faktum att DN är Sveriges största morgontidning, med 364 000 tryckta exemplar på vardagar och 408 000 på söndagar. DN grundades 1864 och nådde stora framgångar inom kort tid. Tidningen expanderade kraftigt och tog den ledande ställning som Stockholms största tidning under andra världskriget. Från början höll tidningen en tydlig liberal hållning och förespråkade politisk frihet, rösträtt samt fri handel. 1972 offentliggjorde Dagens Nyheter sin nya beteckning som oberoende och 1998 ändrades beteckningen till oberoende liberal. Tidningens åsikter präglades dock ändå av liberala tankar.⁸ Tidningens ställningstagande är märkbart även i andra artiklar, men åsikterna är tydligast i ledarartiklar och därför kommer materialet i denna uppsats att omfattas av enbart ledarsidor. Uppsatsens källmaterial består av 8 ledarartiklar, som berör två händelser under Israel-Palestina konflikten. De första 4 ledartiklar som berör händelserna har valts ut.

Intifadans inledningsfas 1987 är en av de händelserna som uppmärksammat världen över och är självklart en intressant händelse även för min undersökning. Intifadan är den palestinska folkresningen som startade i Gaza som en protest mot Israels ockupation av området. Israel ockuperade detta område i samband med sexdagarskriget 1967 och därför är även denna händelse intressant för min uppsats.

1.4 Forskningsläge

Innan jag redovisar forskningsläge kring Israel-Palestina konflikten, ämnar jag kortfattat presentera några andra studier kring internationella konflikter utifrån svensk dagspress. Eva Queckfeldt har i sin avhandling, *Vietnam. Tre svenska tidningarnas syn på Vietnamfrågan 1963-1968*, analyserat debatten kring Vietnamfrågan i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet,

⁸ Hadenius & Weibull, 2003, 86- 89.

Stockolms tidning och Aftonbladet.⁹ Hon har använt sig av en kvalitativ analys och undersökt tidningarnas åsikter kring frågan.¹⁰ Queckfeldt kom fram till att det fanns en skillnad i tidningarna emellan gällande deras syn på kriget, även om något subtila. Mer väsentligt är det faktum att det svenska perspektivet dominerades av de amerikanska åsikterna kring konflikten. Detta berodde, enligt Queckfeldt, på ”den kulturella, språkliga, politiska och ekonomiska gemenskapen som finns mellan USA och Sverige.”¹¹

Eva Blocks avhandling är också intressant för denna uppsats även om den inte handlar om Israel- Palestina konflikten. Hon har i sin avhandling, *Amerika i svensk dagspress 1948-1968*, undersökt amerikabildens förändringar i den svenska pressen.¹² Hennes undersökning är baserad på 16 svenska tidningar¹³ och materialet studeras utifrån två tillvägagångssätt, den subjektiva och den objektiva. Den förstnämnda metoden är en kvalitativ innehållsanalys som går ut på att analysera framförda åsikter i ledarartiklar. Den objektiva metoden syftar till att använda kvantitativ data och därifrån dra relevanta slutsatser.¹⁴ Blocks resultat visar på en förändrad bild av USA i den svenska dagspressen under perioden som undersökts. Från andra världskrigets slut fram till 1960-talet dominerade den ”äldre bilden” av USA i svensk dagspress. Denna bild var starkt präglad av det pågående kalla kriget, där USA uppfattades som motpol till Sovjetunionen samt garant för freden, och därmed värderades USA väldigt högt även i andra västerländska länder. Efterhand ersattes denna bild med den ”yngre bilden” som hade en mindre positiv inställning gentemot USA.¹⁵ Amerikabilden i den svenska dagspressen förändrades 1965 i samband med USA:s upptrappade inblandning i Vietnamkriget.¹⁶

Gällande Israel-Palestina konflikten har gedigen forskning bedrivits utifrån många olika perspektiv, men här nedan presenteras enbart forskning som berör konflikten utifrån svensk dagspress. Stefan Dominique har under en längre period föreläst vid Lunds Universitet i Mellanösternkunskap. Han har även studerat Israel- Palestina konflikten utifrån svensk dagspress i *Israel i svenska media: en granskning av israelbilden – en faktagranskning* som publicerades 1989. Syftet med undersökningen var att granska rapporteringar om händelser i Israel och Mellanöstern i fyra svenska morgontidningar: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet,

⁹ Eva Queckfeldt, *Vietnam. Tre svenska tidningars syn på Vietnamfrågan 1963-1968*, Lund, 1-4.

¹⁰ Queckfeldt, 1981, 8.

¹¹ Queckfeldt, 1981, 90-91.

¹² Eva Block, *Amerikabilden i svensk dagspress 1948-1968*, Lund, 1976, 9.

¹³ Block, 1976, 134.

¹⁴ Block, 1976, 27.

¹⁵ Block, 1976, 122-123.

¹⁶ Block, 1976 116-117.

Sydsvenska Dagbladet och Arbetet. Undersökningen gällde perioden från hösten 1987 till hösten 1988. Dominiques huvudsakliga målsättning med arbetet var att undersöka ifall rapporterna innehöll felaktiga uppgifter, vilka sorts uppgifter det gällde samt hur ofta sådana felaktigheter förekom. Olika typer av fel klassificerades i åtta olika kategorier: slarv, bristande källkontroll, bristande grundkunskap, bristande högre kunskap, utelämnande av information, misstänkt medveten vilseledning, annan typ av vilseledning samt övriga fel. Resultaten redovisas i en procentuell skala, och enligt hans undersökning var den vanligaste anledningen till felaktig information journalisternas bristande grundkunskap inom ämnet, detta utgjorde 34,6 % av de påträffade felen.¹⁷ I tabellerna redovisas: antalet undersökta artiklar, antalet felaktiga uppgifter, uppgifter om tidningarnas spaltutrymme räknat i meter m.m.¹⁸ Dagens Nyheter stod för drygt 70 % av alla påträffade felaktigheter enligt undersökningen. Dominique ställer sig väldigt kritisk till den svenska dagspressens framställande av konflikten och hävdar att journalisterna saknar de nödvändiga grundkunskaperna för att överhuvudtaget kunna skriva om konflikten.¹⁹ Dominiques undersökning är väldigt intressant men inte relevant för denna uppsats. Sanningshalten i artiklarna är som tidigare nämnt inte relevant i uppsatsen utan intresset är att undersöka hur tidningarna framställer själva konflikten.

Gunnel Rikardsson har i sin avhandling, *The Middle East conflict in the Swedish press. A content analysis of three daily newspapers 1948-1973*, studerat hur den svenska dagspressen berör Israel och Palestina konflikten mellan 1948 och 1973. Hennes undersökning, omfattande 1247 artiklar, baseras på tre svenska tidningar: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Arbetet.²⁰ Med kvantitativ metod undersöks hur mycket uppmärksamhet det ägnas åt konflikten i tidningarna. Den kvalitativa metoden användes för att undersöka om tidningarna hade ett förhållningssätt gentemot de olika parterna i konflikten, samt om det förekom attitydförändringar och i så fall när.²¹ Rikardsson använder sig utav tabeller och diagram för att redovisa sitt resultat, som visar på en överlag mer positiv inställning gentemot israelerna och en mer negativ inställning mot araberna. Dock förekom attitydförändringar under de 26 år som undersökningen är baserad på.²² I Dagens Nyheter har det, enligt hennes undersökning, skrivits relativt mycket om konflikten. I början av undersökningsperioden, dvs. 1948, förevisade DN en relativt neutral bild av konflikten men gick med början från 1957 mot

17 Stefan Dominique, *Israelbevakning i fyra svenska morgontidningar – en faktagranskning*, Stockholm, 1989, 1-20.

18 Dominique, 1989, 28-30.

19 Dominique, 1989, 73-74.

20 Gunnel Rikardsson, *The Middle East conflict in the Swedish press. A content analysis of three daily newspapers 1948-1973*, Kungälv, 1978, 20-21.

21 Rikardsson, 1978, 24, 44.

22 Rikardsson, 1978, 100.

en allt mer positiv inställning i israelernas favör. Denna inställning nådde sin kulmen under 1960-talet. I förhållande till DN, skrivs det väldigt lite om konflikten i Svenska Dagbladet. Attityden gentemot Israel är, enligt Rikardssons undersökning, relativt neutral och varierande under den granskade perioden. Fram till ca 1955 har SvD en relativt neutral bild av araberna men intar sedan en alltmer negativ inställning. Tidningen Arbetet uppmärksammar inte heller konflikten lika mycket som DN. I början av undersökningsperioden hade tidningen negativ inställning mot Israel och positiv inställning gentemot araberna. Attityden ändrades dock från och med 1953 då man intog en väldigt positiv inställning mot Israel och mestadels negativ inställning mot araberna.²³

Mig veterligen är det dock ingen som har undersökt Israel-Palestina konflikten utifrån svensk dagspress med hjälp av diskursanalys, vilket är syftet med denna uppsats. Rikardssons undersökning är väldigt intressant och relevant för uppsatsen. Den kvantitativa undersökningen kommer förvisso inte att beröras i denna uppsats, men hennes resultat angående attitydförändringar kommer i slutet av arbetet att jämföras med mina resultat.

1.5 Disposition

I nästa kapitel presenteras en kort historisk bakgrund till konflikten. Jag berör inte hela konflikten, utan enbart de händelserna som är relevanta för uppsatsen. Den teoretiska bakgrunden presenteras i kapitel 3. Kapitlet redovisar för en allmän översikt och de gemensamma premisserna för diskursanalys och sedan redogörs det ingående för den kritiska diskursanalysen. I kapitel 4 sker en utförlig analys av Dagens Nyheter och resultat sammanställs i en slutsats. Uppsatsen avslutas med en slutdiskussion och några reflektioner kring arbetet.

²³ Rikardsson, 1978, 148-149.

2 HISTORISKT BAKGRUND

I detta kapitel redovisas kort de händelser som är relevanta för uppsatsen dvs. sexdagarskriget 1967 och intifadans inledningsfas 1987. För en bättre insikt i konflikten skall jag även kort redogöra för situationen i Palestina innan Israels grundande, samt kring konflikten utifrån ett större perspektiv.

1920 blev Storbritannien mandatmakt i Palestina.²⁴ Teoretiskt sett var mandatet en internationell form av regeringen, men i verkligheten var Palestina en koloni under den brittiska kronan från 1920 till 1948.²⁵ Det osmanska rikets upplösning och briterernas inträde kom att påverka både den arabiska och judiska nationalismen. Sionisterna lyckades etablera sig och skapa en judisk protostat under briterernas mandattid, vilket oroade araberna. Våldet eskalerade och 1937 rekommenderades en delning av Palestina.²⁶ Den brittiska regimen i Palestinaområdet förlorade alltmer kontrollen över situationen och 1947 överlämnades mandatet till Förenta Nationerna. En ny delningsplan utarbetades, och godkändes av FN den 27 november 1947. Delningen accepterades delvis av sionisterna, men araberna vägrade att splittra Palestina och strider utbröt.²⁷

Staten Israel utropades den 14 maj 1948 och dagen efter bröt strider ut, med katastrofala följder för araberna. Det som återstod av den arabiska staten Palestina delades upp. Västra Jordanstranden införlivades med Transjordanien och Egypten tog kontrollen över Gaza-remsan.²⁸

2.1 Konflikten i ett större sammanhang

Dagen efter Israels grundande samlade arabstater sina styrkor för att stödja Palestina. De arabiska styrkorna samlades från Egypten, Transjordanien, Syrien, Irak samt Libanon och gick mot den nybildade staten.²⁹ Inbördesstriderna mellan judar och araber i Palestina trappades upp till en konflikt mellan Israel och kringliggande arabstater.³⁰ Konflikten mellan judiska och arabiska nationalism skapade möjlighet för stormakternas inflytande i Mellanöstern och stormakterna kom att stödja olika parter i konflikten. Under första

24 Karen Armstrong, *Historien om Jerusalem. En stad – tre religioner*, Borås, 1997, 392-393.

25 Bernard, Wasserstein, *David Jerusalem, The struggle for the Holy City*, London, 2002, 90.

26 Armstrong, 1997, 393-400.

27 Armstrong, 1997, 404- 405.

28 Sune Persson, *Palestinakonflikten*, Lund, 1994, 65-67.

29 Persson, 1994, 54-55.

30 Persson, 1994, 43-46.

världskriget och mandattiden lovade britterna stöd till både judar och araber. Britternas dubbelspel fungerade inte i längden och efter andra världskriget var Storbritannien utmattad och fick avstå från sin roll som stormakt, vilket övertogs av USA och Sovjetunionen. I slutet av mandattiden gav britterna sitt stöd till araberna vilket ledde till att judarna vände sig till den nya supermakten USA. Därefter har USA slutit upp bakom Israel och Sovjetunionen bakom araberna, även om hållningen under vissa perioder varit vacklande.³¹ 1973 blev Storbritannien medlem i EG och därefter försökte man utarbeta gemensamma västeuroepiska ställningstaganden till konflikten.³²

2.2 Sexdagarskriget 1967

I början av 1967 ökade oron vid den syrisk-israeliska gränsen och Syrien återopade militärallians från Egypten. Den 14 maj 1967 organiserade Egypten en militäruppladdning som marscherade in mot Sinai. Samtidigt blev Egypten informerad av Sovjetunionen om att israeler planerade attack mot Syrien. Egypten krävde då omedelbar evakuering av FN-styrkor från deras mark samt blockad av Aqaba-viken. Den 27 maj 1967 hade Arabförbundets samtliga medlemmar kommit överrens om att hjälpa varandra vid framtida judiska påtryckningar.³³ Även Jordanien blev inblandad i sexdagarskriget, vilket förvånade israelerna. Enligt överrenskommelse den 30 maj blev Jordanien nominellt placerad under egyptisk kontroll. Irakiska och egyptiska trupper sändes till Jordanien, och Israel var omringad utav arabstyrkor.³⁴ Israel kände sig hotad och den 5 juni anföll Israels flygvapen egyptiska flygfält. Några timmar senare slutade luftstriderna till Israels fördel, vilket ledde till att araberna anklagade USA och Storbritannien för att ha bidragit med flygunderstöd till Israel. Misstankarna mot västmakterna ökade och arabstaterna bröt alla diplomatiska förbindelser med USA och Storbritannien. Israels armé besegrade även de jordanska styrkorna vid Jerusalem och ockuperade hela området väster om Jordan- floden den s.k. Västbanken. Syriska trupper innehade den östra delen av Jordan-floden tills det israeliska flyget anföll den 8 juni och två dagar senare besegrades även det syriska motståndet. Efter kriget var Egyptens, Jordaniens och Syriens arméer helt krossade. Under detta sexdagarskrig ockuperade Israel

31 Persson, 1994, 217-223.

32 Persson, 1994, 131-132, 219.

33 James L Gelvin, *The Israel Palestine conflict. One hundred years of war*, Cambridge, 2005, 173.

34 Wasserstein, 2002, 205.

områden, som var ungefär tre gånger större än staten Israel, och nu fanns det ytterligare 1,4 miljoner araber under Israels kontroll.³⁵

2.4 Intifadan - folkligt palestinskt uppror 1987

Ordagrant översatt betyder Intifadan ”en omskakning”.³⁶ Mer utförligt är Intifadan en spontan, obeväpnad, palestinsk folkresning som bröt ut i december 1987 i flyktningslägret Yabalya utanför Gaza. Den 8 december 1987 krockade en israelitisk militärtruck med en lastbil som körde hem palestinska arbetare till Yabalya från arbetet i Gaza. Fyra palestinier dödades i samband med krocken, och rykten gick om att krocken inte var en olycka, utan en hämndaktion för mordet på en israelisk affärsman ett par dagar tidigare.³⁷ Revolten startade i Gaza-remsan och spreds till Västbanken, dessa två områden var ockuperade av Israel sedan sexdagarskriget. Revolten nådde även Jerusalem den 19 december.³⁸ Därmed inleddes det palestinska folkresningen intifadan. Folkresningen bestod av icke-våldsamma metoder (det kunde dock förekomma stenkastning av barn och ungdomar mot israeliska fordon) och samarbetade inte med ockupationsmakten, strejker och demonstrationer. I januari 1988 gick Israel in med ”makt, våld och slag” för att stoppa revolten och många barn och kvinnor skadades. Detta ledde till ökat hat och motstånd från araberna, och även världspinionen visade sitt mistycke. Med tiden har intifadans desperation lett till upptrappade våldshandlingar och självmordsattentat.³⁹

35 Persson, 1994, 109-115.

36 Persson, 1994, 165.

37 Gelvin, 2005, 214.

38 Wasserstein, 2002, 255.

39 Persson, 1994, 166.

3 DISKURSANALYS

Diskursanalys är inte ett enhetligt tillvägagångssätt utan ett samlingsbegrepp för ett flertal olika diskursanalytiska metoder.⁴⁰ I diskursanalys är teori och metod alltid sammanlänkat, och fastän det finns ett flertal olika angreppssätt så har dessa vissa gemensamma utgångspunkter.⁴¹ Den diskursanalytiska metoden som kommer att användas i denna uppsats kallas för kritisk diskursanalys och bygger på Norman Faircloughs tredimensionella modell, men innan jag skrider till verket ämnar jag i korthet presentera några av de gemensamma utgångspunkterna.

De olika diskursanalytiska metoderna bygger på strukturalistisk och poststrukturalistisk språkfilosofi, men har även vissa gemensamma grundpremissor gällande språket. Språket anses inte avspegla den existerande verkligheten utan anses strukturerat i olika mönster eller diskurser. Språket skiftar mellan de olika diskurserna, där diskursiva mönster bevaras och förändras i diskursiva praktiker och därför ska sökas i konkreta kontexter.⁴²

I *Social Constructionism* påpekar Vivian Burr vikten av den kritiska inställningen till det som anses vara självklar kunskap. Vår kunskap om världen bör inte betraktas som en objektiv sanning eller spegelbild av verkligheten. Burr exemplifierar en, av samhället skapat, social konstruktion gällande könen. Könen tillskrivs olika egenskaper och traditionellt ses kvinnor som omhändertagande och känsliga, medan männen tillskrivs rationella egenskaper. Utifrån social konstruktion beror detta tillskrivandet på samhällets konstruktion, vilket kan skapa sociala konsekvenser med hierarki och beroendeförhållande.⁴³ Individer präglas av historiska och kulturella förlopp vilket påverkar deras syn och kunskap om omvärlden. Den världsbild vi bär med oss är bara en produkt av vårt sätt att kategorisera världen och denna världsbild ändras över tiden. Detta innebär att man måste vara uppmärksam på det som anses vara självklar kunskap. Olika världsbilder leder till att vissa handlingar blir självklara medan andra helt otänkbara och dessa sociala konstruktioner leder till sociala konsekvenser.⁴⁴ Därmed är målsättningen i diskursanalysen att utröna och utforska olika maktrelationer i samhället, samt visa andra perspektiv och möjligheter till social förändring. Angreppssätten har dock olika empiriska fokuseringar, syften och metoder.⁴⁵

40 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 7-8.

41 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 10.

42 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 15, 18.

43 Vivian Burr, *Social Constructionism*, London, 2003, 3-4.

44 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 11-12.

45 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 9.

3.1 Faircloughs kritiska diskursanalys

Fairclough arbetar med den kritiska diskursanalysen utifrån en tredimensionell modell där man kan urskilja tre analysnivåer: text, diskursiv praktik och sociokulturell praktik.⁴⁶

Faircloughs diskursanalys räcker dock inte för att kunna genomföra hela analysen, utan problemet måste analyseras i en större social kontext. Detta kan man göra genom att analysera den sociokulturella praktiken med hjälp av annan samhällsvetenskaplig litteratur. Här nedan redovisas Faircloughs tredimensionella modell samt den sociokulturella praktiken utifrån ett större perspektiv.

3.1.1 Första analysnivån – texten

Den första analysnivån har sina utgångspunkter i en lingvistisk analys, där man undersöker texten och dess egenskaper. Denna del av analysen är främst inriktad på att undersöka grammatiska och retoriska inslag i texten. Vid denna analysnivå granskas textens formella karaktär och hur texten organiseras i meningar. Exempelvis bör man uppmärksamma: vokabulär, hur olika begrepp används, vissa begrepps betoning, användandet av värdeladdade ord osv. Man kan även granska vilka förhållande det finns mellan skribent och läsare. Vänder man sig direkt till läsaren och vill föra en diskussion, eller är man mer informerande och formell? ⁴⁷ De frågor jag kan ställa är: Vilka utsagor finns det i DN:s artiklar angående Israel-Palestina konflikten? Används speciella uttryck eller värdeladdade ord? Förknippas vissa begrepp och satser med de olika parterna i konflikten?

Jørgensen och Phillips påpekar att den första och andra analysmetoden glider in i varandra men att de utgör olika dimensioner i Faircloughs modell, varpå de bör åtskiljas vid själva analysen.⁴⁸

3.1.2 Andra analysnivån – diskursiv praktik

Vid den andra analysnivån studeras den diskursiva praktiken, vilket innebär att man undersöker hur texten är producerad samt hur den konsumeras.⁴⁹ Detta kan man göra utifrån olika perspektiv, men i uppsatsen kommer jag att utgå från den intertextuella analysen. Den

⁴⁶ Norman Fairclough, *Media discourse*, London, 1995, 57.

⁴⁷ Fairclough, 1995, 57,58.

⁴⁸ Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 75.

⁴⁹ Fairclough, 1995, 60.

lingvistiska analysen är mer beskrivande, medan den intertextuella är mer tolkande.⁵⁰ Den intertextuella analysen fokuserar på intertextualitet och interdiskursivitet. Detta innebär att man bryter ner texten och undersöker om den konkreta texten bygger på andra texter eller diskurser. ”The question one is asking is, what genres and discourses were drawn upon in producing the text, and what traces of them are there in the text?”⁵¹ Man undersöker ifall diskurstyper blandas på ett nytt sätt. Hög interdiskursivitet, där olika diskurstyper blandas på ett nytt sätt i texten, tyder på en diskursiv förändring. Låg interdiskursivitet, där diskurser används på ett konventionellt vis, tolkas som en reproduktion av det bestående.⁵² Denna analysnivå går ut på att man undersöker texten och därefter identifierar vilken diskurs texterna bygger på. Då kan man finna eventuella etablerade diskurser i artiklarna och hur tidningarna framför dessa. De frågor jag kan ställa är: Finns det en eller flera diskurser kring Israel-Palestina konflikten? Om det finns flera, hur förhåller de sig till varandra och finns det en dominerande diskurs? Är graden av interdiskursivitet låg eller hög? Sker det en diskursiv förändring?

3.1.3 Tredje analysnivån – sociokulturell praktik

Vid den tredje analysnivån studeras den sociokulturella praktiken. De två föregående analysnivåerna placeras nu i förhållande till den sociokulturella praktiken. Genom att analysera relationerna, mellan den diskursiva praktiken och den sociokulturella praktiken, uppnås den slutgiltiga fasen i analysen och det är här man finner avslutande slutsatser.⁵³ Allt detta leder till den kritiska diskursanalysens sanna syfte, nämligen att synliggöra den diskursiva praktiken. Denna anses reproducera ojämlika maktförhållanden mellan sociala grupper.

Kritisk diskursanalys är kritisk i den mening att den ser det som sin uppgift att klarlägga den diskursiva praktikens roll i upprätthållandet av den sociala värld, inklusive de sociala relationer, som innebär ojämlika maktförhållanden. Syftet är att bidra till sociala förändringar i riktning mot mer jämlika maktförhållanden i kommunikationsprocesserna och i samhället som helhet.⁵⁴

Den kritiska diskursanalysen är alltså politiskt engagerad i sociala förändringar och därmed inte politiskt neutral. Den kritiska språkmedvetenhet, som den kritiska diskursanalysen

50 Fairclough, 1995, 61.

51 Fairclough, 1995, 61.

52 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 86.

53 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 90.

54 Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 69.

erbjuder, ska uppmärksamma människor om diskursiva praktiker samt de ojämnliska maktrelationerna i samhället.⁵⁵

3.2 Sociokulturell praktik i en större kontext

Eftersom diskurserna påverkas och formas utav andra sociala aspekter är det viktigt att granska den sociokulturella praktiken utifrån en större socialt kontext. Faircloughs diskursanalys räcker dock inte för att kunna genomföra den sista delen i analysen.⁵⁶ Problemet måste granskas med hjälp av ytterligare samhällsvetenskaplig litteratur för att kunna klarlägga den sociokulturella praktiken.⁵⁷ Man kan belysa det utifrån de ekonomiska, politiska, sociala eller kulturella aspekter. De ekonomiska och politiska aspekterna är användbara om man vill belysa makt och ideologi.

Enligt Fairclough ingår den diskursiva praktiken i en större social praktik, där det ständigt pågår en hegemonisk kamp och dominansförhållande reproduceras, omstruktureras och utmanar andra rådande diskurser. Hegemoni kan ses som en form av hierarkisk ordning där det finns en eller flera dominerande ledningar. Vidare är inte hegemonin stabil utan ändras över tiden.⁵⁸ Med hänsyn till detta samt att Fairclough fokuserar väldigt mycket på maktförhållanden och sociala förändringar, ansåg jag det lämpligt att analysera den sociokulturella praktiken med hjälp av Hettnes resultat om förändringar i de internationella relationerna. Eftersom Israel-Palestina konflikten existerar på en internationell plan, blir detta en ytterligare anledning att analysera den sociokulturella praktiken utifrån ett större internationellt perspektiv. Den sociokulturella praktiken kommer även att granskas utifrån svenskt förhållningssätt gentemot Israel-Palestina konflikten. Det är intressant att undersöka huruvida svensk utrikespolitik har påverkat DN:s förhållningssätt gentemot konflikten. Det är nödvändigt att analysera den sociokulturella praktiken utifrån båda dessa aspekter, eftersom de internationella förhållandena var särskilt föränderliga under åren relevanta för uppsatsen.

3.2.1 Världsordningen

I boken *Från Pax Romana till Pax Americana* berör Björn Hettne, professor i freds- och utvecklingsforskning, olika internationella politiska ordningar. Världsordningen förklaras

⁵⁵ Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 70,92.

⁵⁶ Winther Jørgensen & Phillips, 1999, 90.

⁵⁷ Fairclough, *Discourse and social change*, Cambridge, 1992, 87.

⁵⁸ Fairclough, 1992, 91-92.

utifrån tre olika dimensioner struktur, beslutsform samt legitimitet, och med hjälp av dessa kan man analysera förändringar i den internationella ordningen. Mitt syfte är inte att redogöra för denna analys då den inte utgör den huvudsakliga metoden i uppsatsen. Det intressanta för uppsatsen är de förändringar av den internationella ordningen som Hettne redovisar. Förändringarna av den internationella ordningen är relevanta för uppsatsen utifrån två synvinklar: för att underlätta identifiering av de olika diskurserna och för att klargöra relationen mellan den diskursiva och sociokulturella praktiken.

Det multipolära internationella systemet förändrades under efterkrigstiden och det kalla kriget framkallade den bipolära ordningen.⁵⁹ Den bipolära ordningen innebär att det uppstod en global ordning styrd av två militärt rustade makter, USA och Sovjetunionen. De två motsatta maktbalanserna representerade två olika samhällsordningar, kapitalism och kommunism. Den biopolära världsordningen varade fram till Sovjetunionens och det kommunistiska systemets sammanbrott.⁶⁰ I samband med Sovjetunionens tillbakadragande ändrades den biopolära ordningen med två supermakter och två kämpande ideologier. Detta ledde till en internationell systemförändring, där nationalistiska strömningar från öst samt integrationsströmningarna från väst, bidrog till nya gemensamma intressen och nya politiska kartor.⁶¹ Redan efter andra världskriget aktualiserades en föreställning om en europeisk union. Syftet med projektet var att skapa en fredsstruktur med bättre säkerhetspolitik, skapa bättre ekonomiska förutsättningar samt motverka Sovjetunionens expansion. Därmed grundades gemensamma intressen mellan USA och väst. EU projektet understöddes av USA eftersom den garanterade den liberala världsordningen samt minskade hotet från kommunismen och dess ideologier. Det europeiska samarbetet ”tog sig ekonomiska former men var i grunden politiskt och säkerhetspolitiskt betingade.”⁶² Hettne hävdar att vi just nu befinner oss i ny politisk period och är på väg mot en ny politisk ordning. Denna omvandling, kallad ”globalisering” eller internationaliseringen, tar inte hänsyn till nationella gränser.⁶³

Enligt Ulf Bjereld, professor i statsvetenskap, hade Sverige en väldigt lågt utrikespolitiskt profil decennier efter andra världskriget.⁶⁴ Detta berodde främst på svenska försvarets utlandsberoende. Landet var i behov av amerikanska högteknologiska produkter och

59 Björn Hettne, *Från Pax Romana till Pax Americana*, Stockholm, 2003, 17.

60 Hettne, 2003, 78-79.

61 Ulf, Bjereld, *Kritiker eller medlare*, Stockholm, 2003, 157.

62 Hettne, 2003, 84-86.

63 Hettne, 2003, 87.

64 Bjereld, 1989, 235.

tvångades därför till politiskt -militära eftergifter.⁶⁵ Israel-Palestina konflikten var dessutom en politiskt känsligt och svårhanterlig konflikt. Fram till 1970-talet hade Sverige relativt positiv bild gentemot Israel. Från och med 1970-talets mitt ökade Sveriges deltagande i de internationella frågor och den positiva bilden gentemot Israel ändrades. Den israelitiska ockupationen 1967 sågs som ett fredshinder och kritiken ökade gentemot Israels agerande. Den svenska utrikespolitiken profilerades under denna period som värnare av folkrätten och därmed togs hänsyn till de folkrättsliga aspekterna gentemot palestinier.⁶⁶ Även intifada, den palestinska revolten 1987-88, framkallade mycket starka fördömanden gentemot Israels sätt att hantera problemet.⁶⁷

De frågor som kan ställas i den sista analysnivån är: Vilket förhållande finns det mellan den identifierade diskursiva praktiken och den internationella ordningen? Återspeglas den internationella ordningen i den diskursiva praktiken? Har Sveriges utrikespolitiska profil påverkat DN:s förhållningssätt gentemot konflikten? Befäster den diskursiva praktiken den dominerande diskursen eller transformeras diskurserna och bidrar till förändring?

65 Bjereld, 2003, 168.

66 Ulf Bjereld, *Svensk Mellanösterpolitik. En studie av Sveriges agerande och ställningstagande gentemot konflikten i Mellanöstern 1947-1985*, Stockholm, 1989, 239-240.

67 Bjereld, 1989, 245.

4 ANALYS

I detta kapitel presenteras analysen av det undersökta materialet i DN och är baserat på Norman Faircloughs modell. Analysen för år 1967 återfinns under rubriken 4.1. och i dess underrubriker analyseras materialet utifrån de olika analysnivåerna. Rubriken avslutas med en sammanfattande slutsats. Artiklarna från 1987 analyseras under rubrik 4.2.

4.1 Analys för år 1967

De undersökta artiklarna för 1967 visar på en övervägande låg interdiskursivitet och diskurserna används på ett konventionellt vis, vilket tolkas som reproduktion av det bestående. Den dominerande diskursen kring Israel-Palestina konflikten i DN:s artiklar bygger på en redan existerande diskurs, vad jag kallar andra världskriget diskurs. Det finns ytterligare diskurser i DN som jag benämner sympatidiskurs, supermaktsdiskurs och arabdiskurs. Interdiskursiviteten är något högre i den sistnämnda diskursen än de två andra diskurserna, vilket kommer att diskuteras i analysen nedan. Alla dessa diskurser är dock knutna till andra världskriget diskursen.

4.1.1 Text 1967

Undersökta artiklar från 1967 utmärks av ett flertalet uppseendeväckande begrepp och satser, som citeras nedan. Merparten av dessa textstycken associeras till andra världskriget och dess konsekvenser för det judiska folket. Artiklarna innehåller ofta stycken som kan förknippas med judarnas öde under förintelsen, exempelvis i meningar som ”Israel måste få trygghet” och rätten till ”existens”. Denna association blir även mer tydlig när DN sedan använder sig av direkta liknelser såsom ”överlevande från nazisternas koncentrationsläger”,⁶⁸ vilka erinrar om andra världskriget och säkerligen väcker starka känslor hos läsaren. Läsarna påminns även om hur det judiska folket efter andra världskriget, ”med blod, svett och tårar”,⁶⁹ kämpat för sin stat Israel. Sexdagarskrig framställs som det judiska folkets ”kanske totala seger eller totala förintelse”⁷⁰. Det är intressant hur flertalet textstycken innehåller ett ordval i syfte att förknippa händelserna i Israel och Palestina till tyskarnas förintelseförsök av judarna.

68 DN, *Att överleva*, 1967-06-06, ledarartiklar.

69 DN, 1967-06-06.

70 DN, 1967-06-06.

DN sätter, på flertalet ställen, judarnas uppförande kontra arabernas, och ofta i favör för judarna. Detta kan ses i stycken som beskriver Israels ”villighet till eldupphör” samt Israels ”accepterande” av säkerhetsrådets anvisningar.⁷¹ Israel vill ”inget annat än att få leva ifred”.⁷² Detta kontrasteras mot arabstaterna som ”inte har antytt sådan villighet” och arabstaternas ”förkastande” av säkerhetsrådets förslag.⁷³ Detta ger en bild av ett Israel som vill ha fred, medan arabstaterna önskar driva kriget vidare. Det skrivs inget utifrån arabstaternas synvinkel eller deras ställda krav. Istället antyds det att arabstaterna vill ”utplåna Israel” kontra det judiska folket som tvingas ”kämpa ensam”.⁷⁴ ”Utplåna” är ett ytterligare värdeladdat ord, starkt förknippat med andra världskriget och nazisterna som ville utplåna det judiska folket. När Israel ställde sig mot eldupphör skrev DN följande stycke (med mina kursiveringar):

Oavsett bakgrunden och vad som hänt de senaste åren kan det inte undvikas att det under dessa förhållanden blir Israel som *framstår* som den mot eld upphör brytande partner, detta hur mycket man än *avskyr* det syriska *terroraktioner* vilka förekommit sedan 1965. [...] På lördagen förklarades i Tel Aviv att offensiven mot Syrien måste fortgå till dess att sådana mål hade uppnåtts att syrierna inte kunde återuppta sina tidigare terroraktioner. Under förutsättningar att kriget alltjämt pågick vore detta ett realistiskt resonemang som skulle mötas av allmän förståelse inom kretsar som vill värna *om Israels framtida trygghet*.⁷⁵

DN väljer ord som ”framstår” istället för ”är” vilket kan uppfattas som nedtonande i sammanhanget. Vidare använder DN ord som ”avskyr” och ”terroraktioner” i sammanhang som blir förknippade med arabstaterna. Texterna är dessutom inte sällan skrivna med en talande text som ämnar nå läsaren på ett personligt plan, exempelvis skrivs det såsom (med min kursivering): ”vad *vi* nu bevittnar”.⁷⁶

På flertalet ställen belyses supermakternas ”ansvar”⁷⁷ gällande konflikten och att de har det slutgiltiga ordet i konflikten. I en artikel skrivs det ”hur länge kan de tolerera detta tillstånd?”⁷⁸, i en annan artikel finner vi anmärkningar om att ”en kompromiss mellan Sovjet och USA” måste ske.⁷⁹

71 DN, *Att skapa fred*, 1967-06-08, ledarartikel.

72 DN, *Eld upphör*, 1967-06-07, ledarartikel.

73 DN, 1967-06-08.

74 DN, 1967-06-07.

75 DN, *Tid för besinning*, 1967-06-11, ledarartikel.

76 DN, 1967-06-06.

77 DN, 1967-06-08

78 DN, 1967-06-06.

79 DN, 1967-06-07.

4.1.2 Diskursiv praktik 1967

Under analysens gång har jag identifierat tre olika diskurser: sympatidiskursen, arabdiskursen samt supermaktdiskursen. Nedan följer en mer utförlig redogörelse kring diskursernas förhållningssätt sinsemellan.

Det finns en tydlig sympatidiskurs gentemot Israel i DN:s artiklar från 1967. Som ovan nämnt finns flertalet associationer till andra världskriget, dessa associationer ämnar jämföra Israels roll i konflikten med förintelsen judarna utsattes för under andra världskriget. Interdiskursiviteten i sympatidiskursen är låg, vilket tolkas som reproduktion av det bestående. Detta medför att det judiska folket, precis som under andra världskriget, framställs som offer. Sympatidiskursen gör sig uppenbar då DN skriver om det judiska folkets ”svaghet” och Israels ”sårbarhet”. Åter igen betraktas judarna som ett offer, och i liknelse med förintelsen skriver DN hur det judiska folket kämpar för sin ”överlevnad” och ”existens”. Det hänvisas även till 1947 års delningsplan och det judiska folkets rätt till existens samt deras hårda kamp för den nybildade staten 1948.

Det var en folkspilla på omkring 700 000 människor – till icke ringa del överlevande från nazisternas koncentrationsläger – som 1948 grep till vapen för att mot en då liksom nu till synes överväldigade arabisk övermakt säkra den stadsbildningen som hade statsfästas av FN.⁸⁰

Citatet är hämtat från en artikel med rubriknamnet ”Att överleva” skriven 1967-06-06. Denna sympatidiskurs som präglas av Israels överlevnad återspeglas även i de andra undersökta artiklarna. I en av artiklarna står det att: ”Israel måste få trygghet för framtiden” och att det israeliska folket har varit tvungna att ”ta ödet i egna händer för att överleva”.⁸¹

Den andra identifierade diskursen, arabdiskursen, ställs mot sympatidiskursen. I det citatet ovan benämns de arabiska styrkor som ”överväldigade arabiska övermakten”. Interdiskursiviteten är högre i arabdiskursen än i den föregående sympatidiskursen. Även arabdiskursen bygger på en dominerande andra världskriget diskurs, men i arabdiskursen förekommer det en blandning av diskurstyper på ett nytt sätt, vilket tyder på en diskursiv förändring. Denna arabdiskurs är jämförbar med en nazistdiskurs i den meningen att arabernas agerande jämförelsesvis ställs med nazisterna agerande under andra världskriget. Här sker det alltså en diskursiv förändring och nazistdiskursen överförs på arabdiskursen.

Israel stod inför hotet att krossas. Medan arabstaterna vill utplåna Israel, har Israel klart givit besked att landet önskar respektera de nuvarande gränserna. Israels uppsåt är inte att erövra något från arabstaterna,

⁸⁰ DN, 1967-06-06.

⁸¹ DN, 1967-06-11.

utan att för framtiden värna om det land som det judiska folket med blod, svett och tårar har gjort till sitt. Ett uppsåt som var och en kan fatta och ge sitt stöd.⁸²

I textanalysen ovan har det redovisats för ett flertalet begrepp som överförts från nazistdiskursen till arabdiskursen. Arabernas ”aggressiva” handlande jämförs med nazisternas handlande under andra världskriget vilket sedan jämförs mot de fredliga judarnas.

Den sista s.k. supermaktdiskursen bygger också på den dominerande andra världskriget diskursen. Interdiskursiviteten i supermaktsdiskursen är väldigt låg vilket tyder på bevarande av det bestående, alltså ifrågasätts inte supermakternas auktoritet. I supermaktsdiskursen ingår de två stora maktblocken efter andra världskriget, nämligen Sovjetunionen och USA. När USA och Sovjetunionen har likartade åsikter och åtgärdsplaner kring konflikten betraktas de ofta som ”supermakter”. När de två supermakterna har olika åsikter ställs de mot varandra. Inom supermaktsdiskursen pågår alltså en hegemonisk maktkamp, men i slutändan befinner de sig inom samma diskurs där poängen är att man ska enas om vilka åtgärder som ska vidtas i Israel-Palestina konflikten. Även om ”ledarna i såväl Moskva som Washington”⁸³ ibland har olika åsikter påpekas det att ”supermakterna måste enas” om gemensamma åtgärder i konflikten.

Konsumenterna, DN:s läsare, har lätt att identifiera sig med texten eftersom den bygger på andra världskriget, en händelse som är nära i tiden och som väcker känslor. Läsarna befinner sig i en redan känd diskurs och deras verklighetsuppfattning bekräftas. Samtidigt konstrueras en bild av Israel-Palestina konflikten och DN:s artiklar påverkar läsarnas förhållningssätt gentemot konflikten. Efter andra världskriget sköljde en våg av sympati över det judiska folket, en sympati som fortgår i DN:s artiklar. Judarna framställs ännu en gång som offer, men nu för de arabiska styrkorna. Därmed konstrueras en ny bild runtom araberna som den aggressiva parten i konflikten, medan supermakternas överlägsenhet bekräftas och ifrågasätts inte.

4.1.3 Sociokulturell praktik 1967

Vilka relationer förekommer då mellan den diskursiva och den sociala praktiken? Enligt Björn Hettne ändrades de internationella relationerna och en ny världsordning uppstod efter andra världskrigets slut. De två stora maktblocken USA och Sovjetunionen blev de nya supermakterna och utgjorde den nya biopolära ordningen, som återspeglas i den diskursiva

⁸² DN, 1967-06-06.

⁸³ DN, 1967-06-06.

praktiken. Den diskursiva praktiken visar också en dominerande andra världskriget diskurs, vilket befäster den biopolära ordningen. Supermakternas auktoritet, förslag och återgårderna ifrågasätts inte. Supermakternas inflytande ses som totalitärt varpå det vilar på deras ansvar att komma fram med ett gemensamt lösningsförslag kring konflikten. Supermakterna träffas i säkerhetsrådet för att diskutera planer om eldupphör och andra eventuella lösningar, varav säkerhetsrådet är under deras styre. Supermakternas olika ideologer återspeglas också i de undersökta artiklarna, och som nämnt i föregående analysnivå pågår en hegemonisk maktkamp mellan Sovjetunionen och USA.

Det skrivs inget om andra länders åsikter eller lösningsförslag gällande konflikten, vilket också återspeglar den biopolära ordningen. Det skrivs inget om Sveriges utrikespolitiska förhållningssätt gentemot Israel-Palestina konflikten. Såsom Bjereld påpekar hade Sverige en väldigt låg utrikespolitisk profil under denna period och tvingades även till politisk-militära eftergifter. Detta innebär dock ej att Sverige förhöll sig neutrala vad det gäller Israel-Palestina konflikten. Enligt Bjereld så hade Sverige relativt positiv bild gentemot Israel och denna positiva bild återspeglas även i den diskursiva praktiken och DN:s ställningstagande.

4.1.4 Slutsats 1967

Syfte var att, med hjälp av den tredimensionella modellen, identifiera den dominerade diskursen och övriga förekommande diskurser i DN:s analyserade artiklar gällande sexdagarskriget 1967. Den diskursiva praktiken i DN:s undersökta artiklar baseras på den dominerande andra världskriget diskursen. Övriga identifierade diskurserna är sympatidiskursen, arabdiskursen och supermaktsdiskursen.

Vidare var syftet att undersöka om det förekommer en diskursiv förändring, samt om de identifierade diskurserna upprätthåller den rådande dominansen, eller transformerar och bidrar till förändring. Ur de ovanstående analyserna kan man dra slutsatsen att den diskursiva praktiken i DN:s artiklar befäster den dominerande diskursen och därmed upprätthåller den rådande ordningen. Låg interdiskursivitet, där diskurser används på ett konventionellt vis, återfinns i både supermaktsdiskursen och sympatidiskursen, vilket tyder på att man strävar efter enbart reproduktion av det bestående. I arabdiskursen sker det dock en diskursiv förändring och nazistdiskursen överförs på arabdiskursen. Detta befäster ännu en gång supermaktens dominans och sympatidiskursens fortbestånd, som strävar efter att bevara det bestående. Detta innebär en bibehållen sympati gentemot judar och en fortsatt biopolär ordning, som inte ifrågasätts utan accepteras som den dominerande makten.

Syftet var även att undersöka ifall det konstrueras en bild kring Israel-Palestina konflikten i de undersökta artiklarna. Analysen visar att de undersökta artiklarna från 1967 i Dagens Nyheter konstruerar en bild kring Israel-Palestina konflikten. Den dominerande andra världskriget diskursen för 1967 befäster läsarens verklighetsuppfattning. Bilden om judarna och supermakterna bekräftas och samtidigt konstrueras en ny bild runtom araberna som den aggressiva parten i konflikten.

4.2 Analys för år 1987

Interdiskursiviteten är relativt hög i de undersökta artiklarna från år 1987. Diskurstyperna blandas på ett nytt sätt, vilket tyder på en diskursiv förändring. De identifierade diskurserna i DN:s artiklar för denna period benämner jag: ockupationsdiskursen, sympatidiskursen och internationella diskursen. Dessa diskurser bygger på sexdagarskriget, men den dominerande diskursen bygger på den internationella gemenskapen och dess värderingar.

4.2.1 Text 1987

Även artiklarna från år 1987 utmärks av ett flertal märkbara begrepp och satser. I likhet med föregående analys kommer dessa begrepp och satser att omfattas av citat i samband med analysen. Merparten av dessa artiklar associeras till sexdagarskriget 1967 och dess konsekvenser för, de av Israel, ockuperade områdena. Israel benämns som ”ockupationsmakten”⁸⁴ och anses ”bryta mot folkrätten”.⁸⁵ Begreppet ockupationsmakten är påfallande och väcker negativa känslor, och kunde ha ersatts med exempelvis: de palestinska områden som Israel besitter. Israel förknippas med: ”vapenmakt”,⁸⁶ ”militär hårdhet”,⁸⁷ ”dårskap”⁸⁸ osv. Artiklarna framför att den internationella kritiken, inklusive den från USA, är väldigt hård mot Israel och dess handlingar.⁸⁹

Israel och dess handlingar ställs kontra Gaza och dess befolkning, vilka anses ha varit ”maktkampens offer länge nog”.⁹⁰ I en av artiklarna står det att det palestinska folket tvingas ”ta ödet i egna händer”. Samma uttryck användes i samband med sexdagarskriget men då

84 DN, *Gaza i våldets grepp*, 1987-12-16, ledarartikel. Även andra

85 DN, *Israel: Våld och vision*, 1988-01-15, ledarartikel.

86 DN, 1988-01-15.

87 DN, 1987-12-16.

88 DN, *Skrämmande i Gaza*, 1987-12-23, ledarartikel.

89 DN, *Kritiken mot Israel*, 1988-01-08.

90 DN, 1988-01-15.

förknippades dessa satser och begrepp med det judiska folket. Vidare betonas att den ”nya generationen” som består av ”palestinska ungdomar” inte accepterar rådande levnadsförhållande.⁹¹ Medkänsla byggs upp för dessa ungdomar och barn i Gaza. Skribenten vänder sig personligen till läsaren vid ett flertal stycken: ”Vi tar alla intryck av kampvilja hos palestinska ungdomar och barn i Gaza”⁹² (min kursivering). Empati kom att skifta över från det judiska folket och dess öde under andra världskriget till det palestinska folket, sexdagarskriget och dess konsekvenser.

Vidare präglas artiklarna av ”internationell oro”⁹³ som riktar hård kritik gentemot Israel.⁹⁴ Som det tidigare nämdes riktar även USA sin kritik mot Israel. ”De amerikanska protesterna är ett tecken så gott som något på ett Israel handlingssätt inte väcker någon förståelse hos omvärlden.”⁹⁵ Till skillnad från 1967 är de internationella åsikterna mycket mer framträdande under 1987.

4.2.2 Diskursiv praktik 1987

I analysens för 1987 har jag identifierat tre diskurser: sympatidiskursen, ockupationsdiskursen samt internationella diskursen.

Som det nämdes i den förra analysnivån finns det ett flertal associationer till sexdagarskriget 1967. Detta är inte så underligt eftersom den palestinska folkresningen just startade i de områdena som ockuperades av Israel i samband med detta krig. I DN:s artiklar för 1987 finner man en tydlig sympatidiskurs gentemot Gaza och dess befolkning. Interdiskursivitet i sympatidiskursen är hög och diskurstyperna blandas på ett nytt sätt, vilket tyder på en diskursiv förändring. Ett flertal begrepp som förknippades med judarna och deras kamp under sexdagarskriget, förknippas i dessa artiklar med Gaza och dess befolkning. Empati, grundad på gemensamma internationella värderingar, byggs nu upp gentemot det palestinska folket. Artiklarna betonar hur det palestinska folket i Gaza levde i flyktningsläger sedan Israels ockupation 1967, samt att området även försumrats av arabvärlden.⁹⁶ Enligt de gemensamma internationella värderingarna kunde inte sådana levnadsförhållanden som

91 DN, 1987-12-23.

92 DN, 1988-01-15.

93 DN, 1987-12-23.

94 DN, 1988-01-08.

95 DN, 1987-12-23.

96 DN, 1988-01-08.

förekommit i Gazas flyktningsläger accepteras. I artikeln ”Gaza i våldets grepp” står det (med mina kursiveringar):

På några få kvadratmil trängs drygt en halv miljon människor under *svåra förhållanden*, band annat vad det gäller *hälso- och sjukvård*. Människorna där har *inte stöd av någon arabstat*, ingen på arabsidan har gjort minsta försök att ge de drägligare villkor [...] Kvar står att det finns desperation och genuint hat hos en *ny generation* som inte ser någon framtid för det halvt bortglömda Gaza med *levnadsförhållanden* som endast långsamt förbättras.⁹⁷

Det intressanta är att Gazaremsan och dess befolkning knappt nämndes i samband med sexdagarskriget. Under 1967 betraktades araberna och palestinierna som en grupp vilka var i krig med det judiska folket. Under 1987 betraktas det palestinska folket i Gaza som en egen grupp, som det ovannämnda citatet visar betonas skillnaderna mellan arabstaterna och den palestinska befolkningen. Konflikten ses som en oenighet mellan det palestinska folket i Gaza och Israel.

Den andra identifierade diskursen, ockupationsdiskursen, ställs mot sympatidiskursen. Okkupationsmakten Israel hålls ansvarig för de rådande problemen i Gaza. Interdiskursiviteten är hög även i ockupationsdiskursen, vilket tolkas som en diskursiv förändring. Det judiska folket ses inte längre som offer för arabstaterna utan betraktas som ockupationsmakten med militär överlägsenhet.⁹⁸ Det skrivs sällan något om ”det judiska folket” utan mestadels om israeler och Israel. Detta är också ett tecken på diskursiv förändring, det judiska folket betraktas inte längre som andra världskrigets offer, utan som den nya ockupationsmakten. I en av artiklarna står det: ”Gazaremsan är mer än något annat ockuperat område Israels dåliga samvete.”⁹⁹ I föregående analys redogjordes för vilka andra begrepp Israel förknippades med. Kärnan i problemet anses vara just Israels ockupation och ”ockupationsrollen riskerar att förgifta hela samhället Israel”.¹⁰⁰ Kritiken mot Israel grundas på den internationella gemenskapens värderingar och regler om folkrätten.

Även den tredje, internationella diskursen, bygger på sexdagarskriget och ockupationen som då skedde. Den dominerande diskursen, om internationella och folkliga rättigheter, är särskilt märkbara i denna internationella diskurs. Interdiskursiviteten är hög och det förekommer alltså en diskursiv förändring. I den internationella diskursen påpekas att Israel bryter mot folkrätten, något som värderas högt i den internationella gemenskapen. Israels bosättningspolitik på de ockuperade områdena kritiserar hårt, då detta strider mot den

97 DN, 1987-12-16.

98 DN, 1988-01-15.

99 DN, 1987-12-16.

100 DN, 1987-12-16.

”civiliserade världen” och folkets rättigheter.¹⁰¹ Det intressanta är att även Sverige uttalar sig kring konflikten i helt annan utsträckning än tidigare, vilket också visar på en diskursiv förändring. ”Sverige riktar påfallande ensidig kritik mot Israel [...] I detta förkastades Israels bosättningspolitik på ockuperade områden liksom införande av israelisk lag.”¹⁰²

Konsumtionen av artiklarna presenteras i slutet av nästa analysnivå, eftersom det är lättare att förklara konsumtionen utifrån ett större sammanhang.

4.2.3 Sociokulturell praktik 1987

Vilka relationer kan man då finna mellan den diskursiva och sociokulturella praktiken i de undersökta artiklarna från 1987? Enligt Hettne varade den biopolära ordningen fram till Sovjetunionens tillbakadragande, vilket i sin tur ledde till att världsordningen intog en ny omvandlingsprocess som ännu inte är fullbordad. Omvandlingsprocessen strävar efter internationella systemförändringar, gemensamma internationella intressen och nya politiska kartor. Den biopolära ordningens tillbakagång och den nya internationella systemförändringen återspeglas i den diskursiva praktiken för 1987. Den diskursiva förändringen återspeglar omvandlingsprocessen och de förändringar som sker mot den nya världsordningen. I de undersökta artiklarna skrivs det inte om ”supermakterna”, deras överlägsenhet och nödvändigheten om att finna gemensamma kompromisser angående Israel-Palestina konflikten. Supermaktsdiskursen har ersatts av den internationella diskursen och istället skrivs det om ”internationell oro” och ”ingen internationell förståelse” för Israel.¹⁰³ Konflikten samt eventuella återgårdar betraktas nu utifrån ett internationellt perspektiv och ej längre utifrån supermakternas perspektiv. Den internationella gemenskapen skapar en slags hegemoni med nya gemensamma utgångspunkter såsom demokrati, säkerhet, folkrätt osv. Dessa gemensamma utgångspunkter återspeglas i den diskursiva praktiken. Artiklarna betonar dels de vidriga förhållanden i Gaza vilka palestinierna tvingas leva under och dels att Israel ”bryter mot folkrätten”, vilket anses vara ett allvarligt brott i den internationella gemenskapen. Det pågår inte, som förut, någon hegemonisk kamp mellan stormakterna, utan nu mellan Israel och den internationella gemenskapen.

Den biopolära ordningens sönderfall och den nya internationella inledningsfasen återspeglas även i Sveriges förhållningssätt gentemot konflikten. Enligt Bjereld hade Sverige

101 DN, 1988-01-08.

102 DN, 1988-01-08.

103 DN, 1987-12-23.

en väldigt låg utrikespolitisk profil i samband med sexdagarskriget, men deltagandet i den internationella politiken ökade från 1970-talet. Redan då profilerades den svenska utrikespolitiken som försvarare av folkrätten och denna inställning återspeglas i de undersökta artiklarna. Sverige tar hänsyn till de folkrättsliga aspekterna gällande Gazas befolkning. Sverige ansåg att Israel bröt mot folkrätten vilket medförde starkt kritik från svenskt håll. Den svenska utrikespolitiska profilen och den ändrade inställningen gentemot Israel återspeglas i den diskursiva praktiken och DN:s förhållningssätt gentemot konflikten.

Konsumenterna av dessa artiklar befinner sig i en relativt ny diskurs, där många diskurstyper blandas på ett nytt sätt. Internationaliseringen är i sin inledningsfas och den politiska ordningen befinner sig i ett omvandlingsstadium. Blandning av diskurstyperna konstruerar nya världsbilder och då inte bara gällande Israel-Palestina konflikten, utan även gällande den nya omvandlingsprocessen. Internationaliseringen och dess gemensamma uppfattningar om folkrätten och andra gemensamma värderingar framställs som något positivt. Att detta framställs positivt beror även på Sveriges utrikespolitiska profil som sedan 1970-talet förespråkar sådana värderingar. Den positiva bilden av internationaliseringen påverkar även bilden av Israel-Palestina konflikten. I den hegemoniska kampen utmanar Israel de internationella värderingarna. Den som bryter mot de internationella uppfattningar, i detta fall Israel, anses automatiskt som den aggressiva parten i konflikten och det palestinska folket som offer. 1987 års artiklar konstruerar alltså bilder kring internationaliseringen, Israel och det palestinska folket.

4.2.4 Slutsats 1987

Syfte var att identifiera den dominerade diskursen samt övriga förekommande diskurser i DN:s analyserade artiklar gällande intifadans inledningsfas 1987. Den diskursiva praktiken i de undersökta artiklarna i DN bygger på en dominerande diskurs vars utgångspunkter återfinns i den pågående internationaliseringen. De övriga identifierade diskurserna är sympatidiskursen, ockupationsdiskursen och den internationella diskursen.

Vidare var syftet att undersöka om det förekommer en diskursiv förändring, samt om de identifierade diskurserna upprätthåller den rådande dominansen eller transformeras och bidrar till förändring. Utifrån analyserna kan man dra slutsatsen att den diskursiva praktiken, i DN:s undersökta artiklar för 1987, transformerar diskurserna och därmed upprätthåller inte en redan existerande dominans, utan skapar en förändring. Den diskursiva praktiken återspeglar även den rådande omvandlingsprocessen som styr mot den nya världsordningen. Den höga graden

av interdiskursivitet i de undersökta artiklarna tyder på en diskursiv förändring. Ockupationsdiskursen och kritiken mot Israel baseras utifrån den rådande internationaliseringen och dess uppfattningar, likaså sympatidiskursen och dess befogenheter till folkliga rättigheter.

Avsikten var även att undersöka ifall det konstruerades en bild kring Israel-Palestina konflikten i DN:s undersökt artiklar från 1987. Till skillnad från 1967 befann sig läsarna i en relativt ny diskurs gällande intifadans inledningsfas 1987. Den diskursiva förändringen, där man blandar olika diskurstyper på ett nytt sätt, konstruerar nya världsbilder för läsaren. Artiklar konstruerar nya bilder gällande både den pågående internationella förändringen, Israel och palestinier.

5 SLUTDISKUSSION

Det har varit intressant att undersöka en så internationellt uppmärksammas konflikt såsom Israel-Palestina konflikten. Faircloughs tredimensionella modell har varit väldigt givande och fungerat bra som hjälpreda i uppsatsen. Även andra metoder och teorier hade kunnat åstadkomma resultat som är i enighet med mina. Det som jag upplevde positivt med analysredskapen är att den tredimensionella modellen är så pass komplett. Detta har möjliggjort ett arbetande utifrån en mindre mängd material, och modellens egenskap av att vara djupgående hade säkerligen tillåtit mig nå samma resultat med en mindre mängd material. Det som gör den tredimensionella modellen komplett är att den inte bara fokuserar på texten och dess egenskaper utan placerar analysen i ett större samhälligt perspektiv.

Här nedan kommer jag att placera mina undersökningar i det forskningsläge som presenterades i inledningskapitlet och försöka visa vad jag anser vara fördelarna med den tredimensionella modellen. I avhandlingarna som presenteras i forskningsläget har författarna använt sig av kvalitativa och kvantitativa metoder. I dessa avhandlingar har metoderna medfört statistiska representationer av ett resultat. Min valda metod har inte resulterat i statistiska summeringar av kvantitativ data baserad på textanalyser, utan leder till ett resultat sett utifrån ett samhällsperspektiv.

Gunnel Rickardssons resultat påvisar förekomsten av attitydförändringar i den svenska dagspressen angående Israel-Palestina konflikten. Hennes resultat är intressanta och baserat på ett omfattande material från ett flertal tidningar. Dock ger inte hennes resultat ett svar på varför man från början hade en viss attityd och varför detta sedan ändrades. Rickardsson kom fram till att DN, med början 1957, ändrade inställning gällande Israel-Palestina konflikten. Från att ha varit neutrala visade DN på en alltmer positiv bild i Israels favör, vilket nådde sin kulmen under 1960. I enighet med Rickardsson har även jag, med hjälp av textanalys, kommit fram till att DN hade en positiv bild gentemot Israel under sexdagarskriget 1967. Utöver detta har jag även, med hjälp av den diskursiva och sociokulturella praktiken, kunnat identifiera orsaken dels till denna inställning och dels till dess förändring. Med hjälp av använda redskap har jag kunnat dra slutsatsen att den diskursiva praktiken i DN:s undersökta artiklar från 1967 baserades på den dominerande andra världskriget diskursen och upprätthöll den rådande biopolära ordningen. Min undersökning berör även intifadans inledningsfas 1987. Med en textanalys hade man enbart kommit fram till att DN:s inställning gentemot konflikten ändrades. Den tredimensionella modellen har dock banat väg för ett vidgat perspektiv varifrån jag kunnat dra slutsatsen att supermaktssdiskursen och den biopolära ordningen som rådde

under sexdagarskriget ersatts med den internationella diskursen. Jag har kunnat dra slutsatsen att den diskursiva praktiken i DN:s artiklar från 1987 transformerar diskurserna vilket visar en pågående förändring.

Stefan Dominiques undersökning syftar att undersöka och påvisa felrapporteringar i den svenska dagspressen gällande Israel-Palestina konflikten. Även om undersökningar gällande felrapporteringar är intressanta, är mina förhoppningar att jag kunnat visa att sanningshalten i artiklarna inte behöver vara den viktigaste aspekten i en undersökning. Förekomsten av felrapporteringar hindrar ju inte en vida konsumtion av berörda artiklar. Även om jag inte undersökt sanningshalten har jag kunnat redogöra för vilka uppfattningar som förekom i DN:s artiklar, vad dessa inställningar baserades på och hur bilden kring Israel-Palestina konflikten konstruerades i DN:s artiklar. Jag har även i viss mån kunnat redogöra för konsumtionen av artiklarna, vilket jag strax återkommer till.

Även om Eva Blocks och Eva Queckfeldts avhandlingar inte berör Israel-Palestina konflikten, så är även de intressanta för uppsatsen. Deras resultat visar att den svenska dagpressen under 1960-talet hade överlag en positiv bild gentemot USA och att det svenska perspektivet på Vietnamfrågan dominerades av de amerikanska åsikterna kring konflikten. Enligt Queckfeldt berodde detta på den kulturella, språkliga, politiska och ekonomiska gemenskapen som fanns mellan USA och Sverige. Denna bild kännetecknades av det kalla kriget där Sovjetunionen uppfattades som motpol till USA och där västerländska länder oftast innehade en positiv bild gentemot USA. Detta är intressant då även mina resultat påvisar att denna period präglades utav supermakternas dominans och deras inbördes hegemoniska kamp. Sverige var sympatiskt inställda till, det av USA understödda, Israel och det förekom ingen negativ bild gentemot någon av dessa i DN:s undersökta artiklar från 1967. Som analysen visar ändrades denna bild. Den svenska utrikespolitiska profilen tog sin form under 1970-talet och med tiden skapade internationaliseringen nya gemenskaper mellan europeiska länder.

I likhet med alla teorier och metoder så finns det vissa brister med den tredimensionella modellen. Vid den praktiska användningen av den tredimensionella modellen uppkommer ett nämnvärt dilemma. Jag har, såsom Norman Fairclough hänvisat, undersökt textkonsumtionen. Resultatet angående konsumtionen måste dock betraktas med viss försiktighet. Jag har i denna uppsats enbart kunnat dra övergripande slutsatser angående konsumtionen. Dessa slutsatser är baserade på den sociala kontexten som då rådde. Hur aktiva textkonsumenter, i detta fall DN:s läsare, uppfattar och tolkar artiklarna är självfallet subjektivt och skiftar med största säkerhet mellan de individuella läsarna. För att kunna återge den exakta konsumtionen av dessa artiklar

hade det varit nödvändigt att utföra en fältstudie, där man undersöker hur den individuella läsaren uppfattar den skrivna texten. Dock är även detta bristfälligt då läsarens världsuppfattning förmodligen ändrats under de tjugo åren. Ifall man önskar få fram en mer exakt konsumtion av artiklarna, hade det varit nödvändigt att undersöka hur läsarna uppfattade texten under 1967. Ytterligare ett problem med den tredimensionella modellen är problematiken kring identifieringen av diskurserna. Var går gränserna mellan diskurser? Exempelvis är detta avsevärt tydligare i Bourdieus fältteori. Enligt denna teori kännetecknas en diskurs av en pågående kamp på fältet. Detta underlättar själva identifieringen av en diskurs. Det har varit möjligt att identifiera diskurserna med hjälp av den tredimensionella modellen, men det hade underlättat om det fanns en tydligare hjälpredda för identifieringen.

Slutligen vill jag även påpeka att denna undersökning grundar sig på en subjektiv bild av Israel-Palestina konflikten utifrån DN. Som tidigare nämnt påverkar diskurser vår verklighetsuppfattning och vårt förhållningssätt till verkligheten. I denna mening är även jag en del av det historiska och kulturella förloppet och har ett specifikt sätt att kategorisera världen omkring mig. Tolkningen och analysen av det framtagna materialet grundar sig på mina egna referensramar och min egen bearbetning utav texten. Jag har under arbetets gång försökt vara så objektiv som möjligt. För att åstadkomma en distans till de framtagna artiklarna har jag delat in data i mindre delar. Detta har minimerat min egen påverkan av texten under analysens gång. Mina tolkningar har ändå grundat sig på min verklighetsuppfattning och mina referensramar.

Denna uppsats utgör bara en bråkdel av det som hade kunnat undersökas kring Israel-Palestina konflikten utifrån svensk dagspress. En tänkbar fortsättning vore att undersöka hur konflikten skildras i svensk press idag. Har händelserna som inträffade den 11 september påverkat diskursen kring Israel-Palestina konflikten? En vidare undersökning gällande en analys av tidningar från andra länder hade också varit intressant. Hur skildras Israel-Palestina konflikten i den utländska pressen? Hur skildras konflikten exempelvis i Östeuropa eller USA? Vilka diskurser kan identifieras i den utländska pressen och vilken är den dominerande diskursen där? Vidare kunde Sveriges utrikespolitiska profil belysts utifrån det utrikespolitiska materialet. Detta hade medfört ytterligare material och bearbetning av texten, varpå det uteslöts i denna uppsats, men kan säkerligen användas för vidare studier. Vilka diskurser hade man kunnat identifiera i det utrikespolitiska materialet angående Israel-Palestina konflikten? Den pågående internationaliseringen är också ett väldigt intressant tema som förhoppningsvis kommer att undersökas ännu mer i framtiden.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Armstrong karen, *Historien om Jerusalem. En stad – tre religioner*, Bokförlaget Forum, Borås, 1997.

Bjereld Ulf, *Kritiker eller medlar*, Nerenius & Santéus förlag, Stockholm, 2003.

Bjereld Ulf, *Svensk Mellanösterpolitik. En studie av Sveriges agerande och ställningstagande gentemot konflikten i Mellanöstern 1947-1985*, Carlsons bokförlag, Stockholm, 1989.

Burr Vivien, *Social Constructionism*, Routledge, London, 2003.

Block Eva, *Amerikabilden i svensk dagspress 1948-1968*, CWK Gleerup, Lund, 1976.

Börjesson Mats, *Diskurser och konstruktioner. En sorts metodbok*. Studentlitteratur, Lund, 2003.

Dominique Stefan, *Israelbevakningen i fyra svenska morgontidningar – en faktagranskning*. Näringslivets Medieinstitut, Stockholm, 1989.

Fairclough Norman, *Discourse and Social Change*, Polity Press, 1992.

Fairclough Norman, *Media discourse*, Edward Arnold, London, 1995.

Gelvin James L, *The Israel-Palestine conflict. One Hundred Years of War*, Cambridge University Press, New York, 2005.

Hadenius Stig & Weibull Lennart, *Massmedier. En bok om press, radio och TV*. Albert Bonniers Förlag, åttonde upplaga, Falun, 2003.

Hettne Björn, *Från Pax Romana till Pax Americana*, Santéus förlag, Stockholm, 2003.

Hultén Britt, *Journalistisk-analys. En introduktion*. Studentlitteratur, Lund, 2000.

Nord Lars & Strömbäck Jesper, *Medierna och demokratin*. Studentlitteratur, Lund, 2004.
Queckfeldt Eva, *"Vietnam" tre svenska tidningars syn på Vietnamfrågan 1963-1968*, CWK Gleerup, Lund, 1981.

Persson Sune, *Palestina konflikten*. Studentlitteratur, femte upplaga, Lund, 1994.

Rickardsson Gunnel, *The Middle East conflict in the Swedish press. A content analysis of three daily newspapers 1948-1973*. Gotab, Kungälv, 1978.

Wasserstein Bernard, *David Jerusalem. The Struggle for the Holy City*, Yale University Press, London, 2002.

Winther Jørgensen Marianne & Philips, Louise. *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000.

Dagens Nyheter, *Att överleva*, 1967-06-06.

Dagens Nyheter, *Eld upphör*, 1967-06-07.

Dagens Nyheter, *Att skapa fred*, 1967-06-08.

Dagens Nyheter, *Tid för besinning*, 1967-06-11.

Dagens Nyheter, *Gaza i våldets grepp*, 1987-12-16.

Dagens Nyheter, *Skrämmande i Gaza*, 1987-12-23.

Dagens Nyheter, *Kritik mot Israel*, 1988-01-08.

Dagens Nyheter, *Israel: Våld och vision*, 1988-01-15.